

1-5 правильних відповідей – низький рівень

У процесі дослідження, яке проводилося на дітях підліткового віку в класному приміщенні школи в денний час, взяли участь двадцять дітей (12 хлопчиків і 8 дівчаток). По завершенню дослідження нами було зроблено обробку його результатів. За результатами можна зробити висновки про рівень розвитку образної пам'яті учнів: на високому рівні знаходяться 8 респондентів на середньому рівні – 11 респондентів, а низький рівень розвитку образної пам'яті лише у 1 респондента.

Високий рівень займають 8 респондентів – 40%.

Середній рівень 11 респондентів – 55%.

Низький рівень 1 респондент – 5%.

Високий рівень розвитку пам'яті не виявлено в жодного респондента. Середній рівень розвитку мають 9 респондентів (45%); низький – 11 (55%).

Під пам'яттю ми розуміємо запис, зберігання і відтворення відбитків минулого досвіду, що дає людині можливість накопичити інформацію і мати справу з наслідками минулого досвіду після того, як явища, що породили їх, зникли.

Існують такі види пам'яті: образна, рухова, емоційна, словесно-логічна, сенсорна, короткочасна, довготривала, мимовільна, довільна, смислова та механічна.

Висновки. Отже, результати дослідження доводить, що в учнів підліткового віку домінуючим видом пам'яті є образна, пам'ять на числа розвинута набагато гірше.

ЛІТЕРАТУРА

1. Савчин М. В. Вікова психологія : навч. посіб. / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. – К. : Академвидав, 2005. – 360 с.
2. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) : навч. посіб. / В. П. Кутішенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2016. – 128 с.

Владислав Карацупа,

студент 2 курсу

факультету психолого-педагогічної освіти і мистецтв

Наук. керівник: **О. В. Горецька,**

к.психол.н., доцент (БДПУ)

ГЕНДЕР ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА КАТЕГОРІЯ

Відмінності між чоловіками і жінками завжди цікавили вчених. Сьогодні категорія «гендер» є однією із досліджуваних в багатьох галузях суспільних наук.

Одним з перших, хто використав термін «гендер» був психоаналітик Р. Столлер, який розмежував терміни «стать» і «гендер», тим самим розмежував біологічні статеві й соціокультурні відмінності між чоловіком і жінкою. Сексолог Джон Манні в 1955 році ввів поняття «гендер» для опису людей з розладами самовизначення [3]. Зокрема він вивчав транссексуалів – людей, яким некомфортно в рамках статі, яка надана їм природою, через

що вони відчували сильний дискомфорт, аж до серйозних психічних проблем і навіть самогубства. Він використовував це поняття для інтерпретації статеворольових проблем поза межами біологічної статті.

Гендер – соціально-психологічна характеристика особистості, сформована у процесі соціалізації, що визначає людину як чоловіка чи жінку і значною мірою визначається особливостями культури, традицій, соціальними нормами та очікуваннями (Т. Говорун, О. Кікінеджи) [1, с. 48].

У нашому суспільстві існує розподілення соціальних ролей в залежності від статі: маскуліність – це комплекс чоловічих характеристик, а фемінність – жіночих. Карл Юнг, ще в ХХ столітті, описав архетипи Аніма і Анімус [2], що відповідають за чоловічі і жіночі риси особистості. Він додавав, що ці ознаки можуть і не бути безпосередньо пов'язані зі статтю і у несвідомому кожній людини співіснують і чоловічий і жіночий початок. Тому в чоловіка є прихований несвідомий аспект жіночості, а у жінки – мужності. чоловіче. Використовуючи ідею К.Г. Юнга, С. Бем запропонувала концепцію андрогінності, як поєднання в особистості психічних рис, характеристик поведінки обох статевих ролей [1, с. 76]. Наявність даної дихотомії у людини призводить до певних соціально-психологічних труднощів у житті, тому що більшість соціальних інститутів підтримують статеворольові розрізнення.

Сьогодні зустрічаються люди, які не вписуються в традиційне розуміння гендеру.

Наприклад, жінка не відчуває себе комфортно в рамках жіночої статі і починає асоціювати себе з чоловіком. Тобто при трансгендерності ми спостерігаємо незбігання біологічної статі людини та гендерної ідентифікації. Зустрічаються і бігендери – люди з рухомою гендерною ідентичністю, які постійно відчувають себе то чоловіком, то жінкою, не можуть повністю прийняти статус чоловіка чи жінки і відчуває гостру незадоволеність, коли статева належність не збігається з їх психологічним станом. Є також люди, які в принципі не вміщуються у розподіл на дві статі, не можуть визначитися зі статевою ідентифікацією і під впливом різних ситуацій сприймають себе або жінкою, або чоловіком (гендерфлюїди). А є такі, які взагалі не можуть самоідентифікуватися – це агендери. Важливо зрозуміти, що це є питанням особистого вибору кожного. До речі, люди, які відчувають себе комфортно в рамках своєї статі, яка співпадає з гендерною ідентичністю, називаються цисгендерами.

Ні трансгендери, ні бігендери, ніякі інші люди з приставкою гендери, не розглядаються сьогодні як психічно-хворі і можуть вести цілком нормальне й здорове життя, якщо не стикаються з дискримінацією суспільства. І саме до викорінення подібної дискримінації і прагне західне суспільство, що стимулює додаткове вивчення цієї теми та зумовлює її популярність.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Ткалич М. Г. Гендерна психологія / М. Г.Ткалич. – К. : Академвидав, 2011. – 248 с.
2. Юнг К. Г. Душа и миф: шесть архетипов / К. Г. Юнг. Пер. с англ. – К. : Государственная библиотека Украины для юношества, 1996. – 384 с.

3. Paediatric and Adolescent Gynaecology: A Multidisciplinary Approach / Chiefed. A. H. Balen. – Cambridge University Press, 2004 – 81 с.

Юлія Клішко,
студентка 1 курсу
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **О.В. Фролова**, к. психол. н., доцент (БДПУ)

ПРОБЛЕМА ДЕЛІНКВЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

У сучасному суспільстві існує проблема високого рівня злочинності, значну частину якого, за статистичними даними, складають делікти, вчинені неповнолітніми. Вивченням цієї проблеми в контексті девіантології займалися такі відомі вчені, як Е. Змановська, Г. Федорова, Н. Максимова, О. Тригук; делінквентну поведінку школярів досліджували М. Караєва, І. Клименко, Н. Коношенко.

Так, А. Гусак визначає такі детермінанти делінквентної поведінки неповнолітніх:

а) особливості особистості неповнолітнього: психологічні особливості (темперамент, дефекти психофізичного й інтелектуального розвитку); морально-етичні детермінанти (наявність хибних, ірраціональних уявлень неповнолітніх про моральні норми, «абсолютну статеву свободу» тощо);

б) дисфункції соціальних інститутів (сім'ї, сфери освіти, неформальних угруповань), які детермінують закріплення в підлітка протиправної поведінки не безпосередньо, а зумовлюють його підкорення іншим негативним впливам соціального середовища;

в) вплив суспільно-групових чинників, зокрема ЗМІ, несприятливого дозвілля, вживання алкоголю та наркотичних речовин, залучення до антигромадської діяльності дорослими, вплив великого міста [2, с.111].

Делінквентна поведінка не є вродженою, а формується під впливом зовнішніх чинників та соціальних умов і тому підлягає психокорекції. Перш за все існує потреба в проведенні профілактичних дій, спрямованих на попередження виникнення цього явища, мінімізацію та подолання його проявів.

Ми пропонуємо проведення профілактичної діяльності в таких напрямках: інформування підлітків шляхом проведення бесід, лекцій; пошук діяльності, альтернативної делінквентній поведінці; формування соціально необхідних навичок та умінь (проведення різноманітних тренінгів з метою формування стійкості до негативного соціального впливу, скеровування ефективно-ціннісного навчання); пропагування здорового способу життя; зведення до мінімуму наслідків делінквентної поведінки (проводиться з метою уникнення рецидивів у підлітків з уже деформованою поведінкою).

Отже, проблема делінквентної поведінки підлітків є психологічно детермінованою. Існує необхідність саме в підлітковому віці виявляти й перешкоджати початковим проявам цієї девіації, оскільки по досягненні